

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1484592/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא, הרב ציון לוז-אילוז, הרב מאיר פרימן

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עמוס צדיקה)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד דפנה פלר)

הנדון: כתובה/פיצוי גירושין

החלטה

בפנינו ערעור על החלטת בית הדין האזורי מתאריך 30.5.24 שבמסגרתה, חוייב הבעל לשעבר (להלן המשיב) בדעת הרוב לשלם לאישה (להלן המערערת) סך של 36,000 ₪ עבור כתובתה.

לדעת המיעוט, יש לפטור את המשיב מדמי הכתובה, מאחר ולדעתו גם האישה הייתה חפצה מתחילה בגירושין, והרי כמי שמורדים זה על זה.

אולם, לדעת הרוב שנפסק כמותו, מעיקר הדין, יש לחייב את המשיב בתשלום חלק מהכתובה, והתחשיב שלהלן הוא זה שהוביל לחיוב בסכום הנ"ל.

הסכום הנקוב בכתובה הוא 555,000 ₪.

המשיב חוייב להעביר למערערת במסגרת איזון המשאבים סך של 72,000 ₪.

עמדת בית הדין האזורי שהסכום הנקוב בכתובה הינו מוגזם (בנסיבות הכלכליות של הצדדים) ובנוי על מספר סימלי (555) ולכן הפחית אותו לסך של 150,000 ₪.

אולם, לאחר הפחתת הסכום שמשלם המשיב באיזון המשאבים, כמקובל בבתי הדין על בסיס העיקרון ש'אין כפל זכויות', ועל בסיס הספיקות בעצם חיוב הכתובה (ושהועלו בהרחבה בדעת המיעוט) יש לפסוק בדרך הפשרה, ומכאן הגיעו לסכום של 36,000 ₪.

כנגד הכרעה זו של דעת הרוב מערערת האישה ושתי טענות ענייניות בפיה, האחת עובדתית והשנייה הלכתית/משפטית, וכלהלן.

להלן נתייחס לכל טיעון בנפרד.

חיוב מוחלט ולא מחמת הספק

המערערת טוענת, שמי שהוביל לגירושין זה המשיב בלבד, והיא עשתה כל אשר לאל ידה כדי להחזיר את השלום לביתה ללא כל הצלחה, ומאחר והמשיב הוא זה שפתח בהליך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הגירושין, לאחר שקדמה לזה עזיבת הבית על ידו, אין סיבה שלא תקבל את מלוא כתובתה. המערערת מצביעה על מספר רב של אינדיקציות שיוכיחו את טענתה, **שכולם הועלו בפני בית הדין האזורי.**

בית הדין שמע באורך רוח ובקשב רב את טענות המערערת בעניין זה, ואף עיין בחומר הרב המצוי בתיק, ומגיע למסקנה, שיש לדחות את עילת הערעור הזו ואף מבלי לנקוט עמדה כלל באשר לטענות טענת המערערת.

טענת המערערת היא בעצם כנגד האמירה של בית הדין האזורי, **שאינו בידו להכריע חד משמעית**, ממי יצאו הגירושין, ומי הוביל לקיצם של הנישואין.

המערערת מציגה בפנינו את כל מה שהציגה בפני האזורי ומבקשת מאיתנו שנגיע למסקנה עובדתית אחרת מזו שהגיע אליה בית הדין האזורי, ושנאמץ את טענתה, שהמשיב **הוא בלבד** זה שהוביל לגירושין, והיא דווקא זו שניסתה למנוע את פירוק הנישואין.

בית הדין הנוכחי שיושב כערכאת ערעור, לא נועד לאפשר למי מהצדדים הזדמנות נוספת להשמיע את גרסתו העובדתית, ושמה עמדתו תתקבל בפנינו מה שלא צלח בפני האזורי.

תקנה קלה (ב) קובעת, שערעור על קביעות עובדתיות יצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור רק אם הוא יצביע על **טעות הנראית לעין** בקביעת העובדות, מה שלא הונח בפנינו, לא מיניה ולא מקצתיה. עיקרון זה נכון שבעתיים במקום שבו בית הדין האזורי שמע את כל טיעוני הצדדים וראיותיהם ואף על פי כן הגיע למסקנה בדעת הרוב, **שאינו בידו לקבוע חד משמעית גרסתו של מי נכונה**, ולא כל שכן בתיק זה, שדעת המיעוט קבעה חד משמעית, שהאישה המערערת הובילה לגירושין לא פחות ממה שהוביל המשיב, בניגוד לטענותיה בערעור.

מכל מקום, מבלי לנקוט עמדה ומבלי לדון בשאלה העובדתית העיקרית מי הוביל לגירושין, בית הדין הנוכחי כערכאת ערעור לא מוצא הצדקה להתערב בכך, וטיעון זה של הערעור נדחה.

הפשרה בכתובה מוגזמת

בית הדין האזורי בהחלטתו נשואת הערעור, קבע שמאחר והסכום הנקוב בכתובה הינו מוגזם וסימלי, יש להעמיד את הסכום המירבי בנסיבות התיק על 150,000 ש"ח וממנו לגזור את הפשרה הנ"ל.

כנגד קביעה זו טוענת המערערת, בתרתי.

ראשית, סכום זה אינו מוגזם כלל ויש להעמיד את החיוב על מלוא הסכום.

שנית, גם אם נקבל את העמדה שרואה בו סכום מוגזם ובאנו להפחית אותו, יש להפחיתו לסכום סביר ומקובל ולא לסכום הנמוך שקבע בית הדין האזורי. לטענת המערערת הסכום המקובל הוא 360,000 ש"ח ומפנה לפסיקת שקבעו שכוה ב'כתובה מוגזמת'.

לאחר העיון בטענות הללו של המערערת, לדעתנו, יש לראות בהם טענות שלפיהם מבקשת המערערת מערכאת הערעור להתערב בשיקול דעתו של בית הדין האזורי, שגם בהם ערכאת הערעור לא מתערבת אלא אם כן יצביע הערעור על **טעות הנראית לעין בשיקול הדעת**, ונבהיר.

טיעון כנגד שלילת חיוב בכתובה מוגזמת זהו טיעון הלכתי הטוען לטעות בהלכה. זאת אומרת, אילו בית הדין האזורי היה פוטר את המשיב מתשלום הכתובה מאחר והיא כתובה מוגזמת, והמערערת היתה טוענת כנגד פטור זה בעילות הלכתיות, היתה הצדקה לדון בערעור, ולהכריע האם לדעתנו בית הדין האזורי טעה במסקנתו הפוטרת.

אולם, בערעור שבפנינו גם המערערת מודעת לכך שיש בעיה בהחלת החיוב המלא ב'כתובה מוגזמת', וכל טענותיה הם שהסכום הנקוב (555,000) בתיק שבפנינו אינו מוגזם, ואם הוא מוגזם הרי שיש להעמידו על סך של 360,000 ש"ח ולא פחות מזה.

טענות אלו הם כנגד שיקול דעתו של בית הדין האזורי ולא כנגד קביעות הלכתיות. בית הדין האזורי בהתחשב בנסיבותיהם הכלכליות של הצדדים שנבדקו על ידו (ובפרט במצבו כלכלי של המשיב במעמד החופה) הגיע

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

למסקנה לפי שיקול דעתו, שהסכום הנקוב הינו מוגזם וסימלי והפחית אותו לסכום של 150,000 ₪ שלפי שיקול דעתו נראה בעיניו סביר כסכום חלופי. איננו יכולים לראות בקביעה שכזו טעות הנראית לעין בשיקול הדעת שתצדיק את התערבותנו בהתאם לתקנה קלה (ב) לתקנות הדיון, וזאת, גם אם אולי אנחנו היינו מגיעים לסכומים אחרים אילו ישבנו בערכאה הראשונית, ומכל מקום זה כשלעצמו לא מצדיק את התערבותנו. העובדה שבתי דין אחרים היו קובעים סכום אחר לפי שיקול דעתם אף היא אינה מצדיקה את התערבותה של ערכאת הערעור.

זאת ועוד מאחר והסכום הסופי שאותו חייב בית הדין האזורי הוא נגזרת של פשרה כוללת הן בשאלת הסכום המוגזם והן בעצם החיוב בתשלום הכתובה, איננו רואים הצדקה להתערב בסכום שנפסק. וזו לשון ההחלטה נשואת הערעור:

"אמנם אכן הכתובה נראית ככתובה מוגזמת בניסיון חיי הצדדים. ולכן מקובל להעמיד את הסכום על סכום מכובד למדי, ואולם סביר יותר. בניסיון הענין נראה להעמיד את סכום הכתובה על 150.000 ש"ח. ולכן בדרך פשרה וכן בקיזוז הסכומים שהאיש מעביר לאשה במסגרת איזון המשאבים שקיבלה האשה, נשאר על האיש לשלם לאשה סכום של 36.000 ש"ח הסופית".

מלשון ההחלטה נראה שהפשרה כוללת את כל הרכיבים שהובילו לסכום שנפסק.

אשר על כן, בהתאם לאמור בית הדין פוסק:

- 1- **הערעור נדחה.**
- 2- **בהתחשב בניסיונות ובכך שאין לראות בערעור ערעור סרק, אין צו להוצאות ודמי הערבות שהופקדו על ידי המערערת יוחזרו לה בהתאם לנהלים.**
- 3- **בית הדין סוגר התיק.**

הרב מאיר פרימן - דיין

הרב ציון לוז אילוז - דיין

ראיתי מה שכתבו עמיתי שליט"א ואינני יכול להסכים לדבריהם.

אכן בית דיננו אינו מתערב בשיקול דעתו של ביה"ד האזורי, במקום שאין טעות הנראית לעין בפסק הדין. והנני מקבל לחלוטין את הקביעות העובדתיות ואת התיאורים שנקבעו בדעת הרוב בפסק הדין ומפורשות גם בדעת המיעוט, (אין ברצוני לדון בדעת המיעוט, מכיוון שלא הועלה ערעור ע"י הבעל שדעת המיעוט פוטרנו, ולדעתי גם ציטוטיו אינם מוכיחים מאומה על מסקנתו), עכ"פ ז"ל האמור בדעת הרוב:

האיש הוא זה שנטש את הבית, והוא זה שפתח בתיק הגירושין, ואילו האשה לא רצתה בגירושין, ורק בדיעבד הסכימה לכך.

מכל מהלך הדיונים וההתכתבויות שבין הצדדים עולה טענות הדדיות על זלוול וחוסר כבוד. קשה לאחר זמן לדעת בשל מי באה כל הרעה הזאת. גם קשה לדעת כיצד הסכסוך נמשך על 'אש קטנה', במשך זמן רב כל כך, עד שהכל "התפוצץ".

ואולם מה שנראה לעין כי האיש היה מתוסכל קשות מהתנהגות האשה במה שהיה נראה לו כחוסר אהבה, וכן מה שהיה נראה לו כחוסר רצון לצאת להתפרנס בפרנסה ראויה. דבר זה גרר זלוול בוטה וגם מילים מאד לא נעימות מול האשה, אשר מטבע הדברים לא הביא תוספת אהבה. ואולי נהפוך הוא, הזלוול הבוטה באשה, הוא זה שהביא לתוצאה שהאיש מלין עליה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

קשה מאד לדעת לאחר כל כך הרבה שנים, איך הדבר החל וכיצד הדבר המשיך. ואולם מאד סביר להניח, ויתכן מאד, כי יחס יותר מכבד מצד האיש כלפי האשה, היה תורם לאהבה הדדית והתחשבות הדדית. ובבחינת 'דרכו של איש לחזר אחר האשה'. ובדיוק לשם כך מתחייב האיש בשטר הכתובה במעמד החופה: 'אנא אוקיר' וכו'.

טענות האיש כלפי האשה בנוגע לחוסר אהבה ויחסי אישות, במידה כזאת שהאיש היה סבור שחייב שיהיה, אינם מספיקים כדי לקבל את הטענה שהאשה בגדר 'מורדת'. למעשה לא הוכח שהאשה היא בגדר 'מורדת'. ולכן אין כאן עילה מספקת כדי לבטל את חיוב הכתובה מכל וכל.

נקדים תחילה היסודות הפשוטים והברורים בחיוב כתובה.

כתובה הינה שטר חוב גמור שמועד פרעונו עם הגירושין כמבואר באה"ע"ז סימן צ"ג ס"א.

חיוב כתובה הוא חיוב מוחלט אלא אם האשה עשתה מעשה או מעשים, המביאים לידי הפסד כתובה, כגון זינתה, עוברת על דת וכו'.

בש"ס ובפוסקים מבואר באיזה אופן מפסידה כתובתה והאם צריכה התראה להפסיד כתובתה, עיין אה"ע"ז ס' קט"ו וש"מ.

אף אשה רעה שמצוה לגרשה, בעלת מריבה "דמקשטא ליה תכא ומקשטא ליה פומא", אינה מפסידה כתובתה כדאיתא ביבמות סג, ב ובאה"ע"ז ס' קי"ט.

גם מורדת אינה מפסידה כתובתה אלא אחרי התראה בתנאים המבוארים בכתובות סג, סד ובאה"ע"ז ס' ע"ז.

לדעת הטור ס' קי"ז אשה מפסידה כתובתה היכא שתובעת גירושין ויצאו הגירושין ממנה, היינו שעשתה מעשים ומתנהגת באופן שהבעל אינו יכול לחיות עימה (וכלשון הגמ' ש"אין אדם דר עם נחש בכפיפה"), ולכן צריך לגרשה.

במקרה שבפנינו. הבעל הוא זה שעזב את חדר השינה ועבר לחדר אחר, הוא זה שעזב את הבית לאחר זמן (ולא הוכחש שאף אחרי העזיבות חיו חיי אישות, אם כי לא באופן המספק את הבעל), והוא זה שהגיש את תביעת הגירושין, שהאשה לא רצתה במ כמוש"כ ביה"ד:

" האיש הוא זה שנטש את הבית, והוא זה שפתח בתיק הגירושין, ואילו האשה לא רצתה בגירושין, ורק בדיעבד הסכימה לכך."

אף: " זלזול וחוסר כבוד... חוסר אהבה, וכן מה שהיה נראה לו כחוסר רצון לצאת להתפרנס בפרנסה ראויה... טענות האיש כלפי האשה בנוגע לחוסר אהבה ויחסי אישות, במידה כזאת שהאיש היה סבור שחייב שיהיה" לא מהווים עילה לגירושין ולא עילה אפילו לקרותה אשה רעה, אף אם התנהגות זו הינה מצידה ללא התגרות הבעל, וק"ו שמלשון ביה"ד משמע שהתנהגות הבעל היא הגורמת. בכל הדברים האלו שמנה ביה"ד כהאשמות הבעל, אין דררא דמורדת המבואר בש"ס ובפוסקים, ובודאי שלא הייתה התראה ומהיכי תיתי להפסיד כתובתה.

מעתה משאין שמץ של עילה להפסיד כתובה, מהיכי תיתי ומי נתן רשות לביה"ד לערוך פשרה בממונה של האשה. ולא ברורה הלשון: " אין כאן עילה מספקת כדי לבטל את חיוב הכתובה מכל וכל", אם אין עילה אין אפשרות לבטל אפילו מקצת כתובה, ואם יש עילה כולה בטלה.

לאור האמור אינני יודע מהיכי תיתי לפטור הבעל מתשלום הכתובה במלואה.

חיוב כתובה הוא חיוב גמור, ואף שהבעל ממורמר מפני שהוא חושב שלכתחילה ההתחייבות בכתובה אינה התחייבות כלל והיא רק לכבוד, ואנו מאמינים לו שכנראה שזוהי מחשבתו, אך עדיין מכיוון שהתחייב, חל חיובו באופן מוחלט וכאמור בתשובת הרשב"א בעם הארץ שחתם על מה שברור לנו שלא הבין מפני שהיה בכוחו לברר, ומדלא בירר קיבל עליו החיוב. ונפסק להלכה בשו"ע אה"ע"ז סימן ס"ו וחו"מ סימן מ"ה ובש"מ. אך אין לו להלין אלא על מסדר הקידושין שלא הסביר הדברים באר היטב ובאמת לא על מסדר הקידושין שסידר קידושיו תלונתו, אלא על הוראות הרבנות שלא מבארים הדברים היטב, שחיוב כתובה הוא חיוב גמור ככל שטר. אך בכל זה לא פקעה התחייבותו ואינו שונה מלוקח הלוואה, משכנתא וכל עיסקה שלא קרא הפרטים באותיות הקטנות של החוזה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלא יוכל לטעון לא הייתי מודע להתחייבויות שאני נוטל על עצמי. מכל האמור לעיל חיוב הכתובה הוא חיוב גמור ומהיכי תיתי לפוטרו ממנה **ללא עילה הלכתית אמיתית כלשהי**.

מעיון בחומר שבתיק מובן שאין זה דומה לדברי רבנו ירוחם ששני הצדדים אינם רוצים זה בזו. דאין לנו כל ראייה שהאשה לא רוצה בו ואך שברור שגם לה לא היה טוב.

גם הטענה שהכתובה היא כתובה מופרזת, לדעתי אינה טענה עכ"פ בנידון דידן. הסכום שנכתב 555,555 ₪ אינו סכום מופרז והוא סכום של הרבה פחות משווי הצי דירה, אף באיזור מגורי הצדדים שמחיר הדירות שם אינו כאיזור המרכז ואיזור ירושלים, סכום זה ואף הרבה מעבר לו אדם צובר במשך ימי חייו, ושוב אין בעובדה שלא היה לו סכום זה בעת הנישואין כדי לפוטרו מהשעבוד, ועיין בתוס' כתובות נ"ד ע"ב מש"כ לגבי חתנים המתחייבים מאה ליטריין בכתובה ואנו יודעים שאין להם מאומה. (וזהו הכתובה שנהגו בה בני אשכנז), ואכמ"ל וכתבתי בזה רבות במקו"א.

גם הסכום שנכתב למזל או מסיבה אחרת אינו הופך את החיוב למופרז, או לסכום שלא התכווין אליו, זוהי הדרך של כתיבת כתובה, שאחרי שמחליטים הצדדים (אף שזהו חיוב הבעל ותלוי בו, אך הכלה לא תיכנס לחופה אם יקצוב סכום שלדעתה מבזה אותה או מזלזל בה לפי הבנתה), על שיעור הסכום שכותבים סכום למזל כמו שכותבים ח"י או כפולותיו, או בן או פעמיים בן. ואף אם בעבר היו מי שסברו שהסכום שנכתב בכתובה דידן הוא מופרז או מוגזם, סכום זה אינו מופרז כיום לדעתי, ובפרט שאין להצמידו, וטעות שכזו לדעתי היא טעות הנראית לעין בשיקול הדעת.

והנה גם מש"כ שאין לתת כפל זכויות, וכן סוברים דיינים רבים, אין דעתי כן, ובימים אלו אני כותב פס"ד ומוכיח מהש"ס והפוסקים שאין שחר ומקור הלכתי אמיתי להתנהלות זו (שאף אני נהגתי בעבר בה), וקרובים הדברים להיות כטועה בדבר משנה ואין זו טעות בשיקול הדעת ואכמ"ל.

ולכן משורת הדין לא מצאתי מקום להפסיד לאשה סכום כלשהו מכתובתה, אכן מכיוון שבמו"מ שניסינו לערוך בסוף הדיון הסכים ב"כ האשה להתפשר על סך של 180,000 ₪, יש לפסוק כך למעשה.

קיצרתי בדברים בתכלית הקיצור ואכמ"ל יותר.

משכך לדעתי יש לפסוק:

1. הערעור מתקבל.
2. הבעל ישלם לאשה סך 180,000 ₪ עבור כתובתה.
3. אין צו להוצאות.

הרב שלמה שפירא - דיין

קראתי את שכתב עמיתי הרה"ג שפירא שליט"א, ולאחר העיון, אני על משמרתי אעמודה, שבנסיבות התיק, אין הצדקה להתערב בהחלטתו של בית הדין האזורי שפסק על דרך הפשרה.

בית הדין האזורי בעמדת הרוב (כשלדעת המיעוט יש לפטור את האיש מכל וכל) על סמך הדיונים שנערכו בפניו, ועל סמך התרשמותו מהצדדים שניהלו את ההליך בפניו, הגיע למסקנה שאין בידו להכריע בשאלה גרסו של מי היא הנכונה של האשה או של האיש.

הספק שאותו ביקש בית הדין לברר הוא לא בשאלה אם יש עילה להפסיד כתובתה אם לאו אלא מי מרד במי תחילה, האם מרידת האשה גרמה למרידת האיש או ההיפך. הרי זה כספק מורדת **שלא ניתן להתברר**. שלכאורה, יש לבית הדין לעשות פשרה בכתובתה, ובהתאם לדברי הרמב"ם בפ"ד מהלכות אישות הט"ז, שהובאו להלכה בשו"ע אבהע"ז סימן ע"ז הלכה ד', ועל בסיס דברי הרא"ש המפורסמים בתשובותיו כלל ק"ז סימן ו' שהובאו להלכה בשו"ע חו"מ סימן י"ב ס"ה, שבספק בדין או בבירור העובדות, **שלא ניתן להתברר כלל** יש לעשות פשרה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ומאחר והבסיס לפשרה הוא הקביעה העובדתית, שלא ניתן לברר מי מרד במי תחילה, לדעתי, זה כמו כל קביעה עובדתית אחרת שערכאת הערעור לא תתערב בה אלא אם יצביע הערעור על טעות הנראית לעין בקביעת העובדות מה שלא הונח לפנינו והכל בהתאם לתקנה קלב (ב) לתקנות הדיון.

הן אמת, שנוסח החלטת בית הדין האזורי אינו ברור דיו (וזו הסיבה, שאכן פטרנו מתשלום הוצאות), וניתן להשתמע ממנו, שבהעדר טיעון ודאי להפסד הכתובה בית הדין עושה פשרה, ואילו כך היו פני הדברים זו הכרעה תמוהה, וכפי שכתב עמיתי הגר"ש שפירא שליט"א שכן בהעדר עילה לפטור, יש לחייב בכתובה, ומהיכי תיתי לעשות פשרה.

אבל כאמור, לדעתי, לאחר שהתברר ששני הצדדים מורדים זב"ז, הספק היה מי מרד תחילה, והנפ"מ היא לחיוב בכתובה, ומאחר וזה לא ניתן להתברר, נעשתה פשרה. וזו לשון ההחלטה נשואת הערעור:

"טענות האישי כלפי האשה...., אינם מספיקים כדי לקבל את הטענה שהאשה בגדר 'מורדת'. למעשה לא הוכח שהאשה היא בגדר 'מורדת'. ולכן אין כאן עילה מספקת כדי לבטל את חיוב הכתובה מכל וכל".

ואמנם, הלשון אינה ברורה אבל כלל הוא בדינו בנוגע לפרשנות מסמכים, שלעולם נעדיף את הפרשנות המקיימת על פני הפרשנות המבטלת (יעויין שו"ע חו"מ סימן מב ס"ט), ואם בפירוש חוזים הדבר נכון קל וחומר בפירושו של פסק דין של כבוד דייני בית הדין האזורי.

אשר על כן בהתאם לאמור לדעתי יש לדחות את הערעור.

הרב ציון לוז-אילוז - דיין

חזרתי וראיתי מש"כ עמיתי כדי להבהיר מדוע לדעתו אין להתערב בהחלטת ביה"ד קמא. אך כבר אמר החכם מכל אדם "ברוב דברים לא יחדל פשע וחושך שפתיו משכיל", חזרה על הסיסמא שהצדדים מורדים זה בזה וספק אם האשה מרדה תחילה, אין בה מאומה, טענה ולפיה הייתה מרידה של האשה צריכה תשתית עובדתית מינימלית תחילה ואחריה תשתית הלכתית כדי לקבוע שדבר זה מהוה עילה להפסיד כתובה ואפילו בלא התראה. עיון בדברי ביה"ד קמא ובכל החומר שבתיק, מורה כמוש"כ שהפסיביות של האשה והתנהגותה שאינה מספקת את הבעל לטענתו, מחוסר יחס. אינם עומדים אפילו בהגדרה של אשה רעה וודאי שאינה הופכת את האשה למורדת, מכיוון שלא מצאתי לא בדברי ביה"ד קמא ולא בדברי עמיתי עובדה כלשהי שיש בה בכדי להחיל על האשה דין מורדת, לפיכך אי התערבות במקרה שבפנינו, אינה פעולה פסיבית גרידא אלא המנעות מהצלת עשוק מיד עושקו, שגם זה חלק מתפקידה של ערכאת הערעור. אין במה שנכתב במהדו"ק ובמהדו"ב התייחסות כלשהי לטענות ההלכתיות שכתבתי, לפיכך אינני יכול לסטות מההלכות שהשרישונו חז"ל והפוסקים בכדי להפסיד לאשה כתובתה.

הדברים הנ"ל מוסבים גם על השניות בדברי הרב פרימן, הכתובים מטה, ואין להאריך יותר.

הרב שלמה שפירא - דיין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאחר הבעת עמדתי הראשונה, עיינתי בעמדות עמיתי הרבנים הגאונים: הרה"ג שלמה שפירא שליט"א והרה"ג ציון לוז- אילוז. ונראה שיש לעמוד על המשנה הראשונה, לדחות את הערעור. זאת לפחות מכח הספק "ומכלל ספק לא נפקא" - הדבר לא יוצא מכלל הספק.

קיים ספק עובדתי באשר לשאלת הגורם לגירושין. האשה לא טמנה ידה בצלחת בהתדרדרות מערכת היחסים שהובילה לגירושין. האשה היא שפתחה בהליך ישוב הסכסוך בבית המשפט ולא תבעה בבית הדין תביעת שלום בית ובודאי שפניה היו לגירושין. הסכמת האשה לגירושין לא באה אך ורק כהסכמה לרצון הבעל אלא יש בה משום גילוי לרצונה האמיתי של האשה. בנסיבות אלה לדעת המיעוט בבית הדין האזורי האשה אף הפסידה את כל כתובתה, אמנם דעת הרוב סברה שיש לפשר בדבר. אין להתערב בשיקול הדעת של בית הדין האזורי שבחן לאשורו את ההתדרדרות במערכת היחסים עד לגירושין וקבע שיש לפשר בסכום שנקבע.

יובהר כי קיים גם ספק הלכתי בשאלת הפסד הכתובה בנסיבות המרידה ההדדית וללא הכרזת מורדת, ולא כאן המקום להאריך בדבר.

ברור שמפאת הספק העובדתי וההלכתי לא ניתן להוציא ממון מהאיש המוחזק, מעבר לחיוב שהתחייב בפסק הדין של בית הדין האזורי.

על כן יש לדחות את הערעור.

הרב מאיר פרימן - דיין

בהתאם לאמור בית הדין פוסק בדעת רוב:

- 1- הערעור נדחה.
- 2- בהתחשב בנסיבות ובכך שאין לראות בערעור ערעור סרק, אין צו להוצאות ודמי הערבות שהופקדו על ידי המערערת יוחזרו לה בהתאם לנהלים.
- 3- בית הדין סוגר התיק.
- 4- פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת שמות ומספרי זהות של הצדדים.

ניתן ביום י"ג באדר התשפ"ה (13/03/2025).

הרב מאיר פרימן

הרב ציון לוז - אילוז

הרב שלמה שפירא - אב"ד

מסמך זה עלול להכיל שינויי עריכה והגהה